

UCHWAŁA NR 334/XXVI/20

SEJMIKU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

z dnia 30 listopada 2020 roku

w sprawie uchwalenia Programu Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2021

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2020 r. poz. 1668) i art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

Sejmik Województwa Pomorskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Pomorskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Sejmiku Województwa Pomorskiego**

Jan Kleinsmidt

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała, po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ww. ustawy.

Zgodnie z § 5 ust. 2 oraz § 9 ust.2 Uchwały Nr 1232/LI/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 września 2010 rok w *sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego z wojewódzka radą działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji*, projekt rocznego programu współpracy został skonsultowany z organizacjami pozarządowymi. Proces konsultacji społecznych trwał od dnia 6 października do 22 października 2020 roku i obejmował konsultacje prowadzone w formie formularza elektronicznego oraz spotkania konsultacyjnego podczas posiedzeniu Pomorskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, dnia 20 października br.

Zgodnie z art. 5a ust. 2a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie do projektu programu współpracy załączono opinię Pomorskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego.

Celem głównym współpracy Samorządu z organizacjami pozarządowymi na rok 2021 jest rozwój skutecznego i powszechnego systemu wsparcia tworzonego przez i dla organizacji pozarządowych w celu pełnego wykorzystania potencjału obywatelskiego opartego na wartościach, zasadach dostępności, zasobach i zaangażowaniu mieszkańców Pomorza oraz równym traktowaniu i włączaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kwota środków budżetowych planowanych na realizację Programu w roku 2021 wynosi 8 772 000 zł i została oszacowana przez Departamenty Urzędu bezpośrednio zaangażowane w realizację Programu.

**Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego
z organizacjami pozarządowymi na rok 2021**

§ 1.

POSTANOWIENIA WSTĘPNE

1. Ilekroć w niniejszym Programie Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2021, zwanym dalej „Programem”, jest mowa o:
- 1) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹;
  - 2) organizacji pozarządowej – należy przez to rozumieć podmioty o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy;
  - 3) PROP – należy przez to rozumieć Pomorską Radę Organizacji Pozarządowych - zespół inicjatywno-konsultacyjno-opiniotwórczy, reprezentujący organizacje pozarządowe działające na rzecz mieszkańców województwa pomorskiego;
  - 4) PRDPP – należy przez to rozumieć Pomorską Radę Działalności Pożytku Publicznego, radę o której mowa w art. 41a ust. 1 ustawy, powołaną przez Marszałka Województwa Pomorskiego;
  - 5) PSCOP – należy przez to rozumieć Pomorską Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych;
  - 6) dotacji – należy przez to rozumieć dotację, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy;
  - 7) Komisji – należy przez to rozumieć Komisję Konkursową, o której mowa w art. 15 ust. 2a ustawy;
  - 8) charakterze ponadlokalnym zadania – należy przez to rozumieć zadanie o zasięgu lub znaczeniu regionalnym;
  - 9) EFS – należy przez to rozumieć Europejski Fundusz Społeczny;
  - 10) Samorządzie – należy przez to rozumieć Samorząd Województwa Pomorskiego;
  - 11) Sejmiku – należy przez to rozumieć Sejmik Województwa Pomorskiego;
  - 12) Zarządzie – należy przez to rozumieć Zarząd Województwa Pomorskiego;
  - 13) Urzędzie – należy przez to rozumieć Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego;
  - 14) Pełnomocniku – należy przez to rozumieć Pełnomocnika Marszałka Województwa Pomorskiego ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi;
  - 15) RPO WP – należy przez to rozumieć Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020;
  - 16) Strategii – należy przez to rozumieć Strategię Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030;
  - 17) LGD – należy przez to rozumieć Lokalną Grupę Działania;
  - 18) LGR – należy przez to rozumieć Lokalną Grupę Rybacką;
  - 19) PROW – należy przez to rozumieć Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;

---

¹ tekst jednolity: Dz. U. z 2020r. poz. 1057.

- 20) KSOW – należy przez to rozumieć Krajową Sieć Obszarów Wiejskich;
  - 21) Zespole Międzysektorowym – należy przez to rozumieć zespół inicjatywno-doradczy, powołany przez Zarząd Województwa Pomorskiego do współpracy przy opracowywaniu, monitoringu i ewaluacji Programów Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi;
2. Program będzie realizowany od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r.

§ 2.

CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

1. Celem głównym współpracy Samorządu z organizacjami pozarządowymi na rok 2021 jest rozwój skutecznego i powszechnego systemu wsparcia tworzonego przez i dla organizacji pozarządowych w celu pełnego wykorzystania potencjału obywatelskiego opartego na wartościach, zasadach dostępności, zasobach i zaangażowaniu mieszkańców Pomorza oraz równym traktowaniu i włączaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Cele szczegółowe współpracy, o której mowa w ust. 1, to:
  - 1) Podniesienie kompetencji przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej oraz społeczności lokalnych w zakresie dialogu obywatelskiego, procesu konsultacji społecznych oraz możliwości wymiany tej wiedzy, jak również w zakresie stosowania odpowiedzialnych zamówień publicznych;
  - 2) Wspieranie potencjału organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania środków finansowych na działania obywatelskie z różnych źródeł, w tym z funduszy europejskich w okresie programowania 2014-2020;
  - 3) Rozwój partnerstw międzysektorowych, w szczególności poprzez realizację inicjatyw długofalowych;
  - 4) Wzrost poziomu profesjonalizmu w realizacji zadań publicznych i siły instytucjonalnej pomorskich organizacji pozarządowych;
  - 5) Zapewnienie mieszkańcom Pomorza dostępu do usług społecznych w warunkach epidemii i innych nieprzewidzianych zdarzeń kryzysowych;
  - 6) Zapewnienie mieszkańcom Pomorza optymalnych warunków aktywności obywatelskiej, zgodnie z zasadami równego traktowania – bez względu na płeć, wyznanie, sprawność, pochodzenie etniczne i narodowe, czy wiek, w szczególności w warunkach epidemii i innych nieprzewidzianych zdarzeń kryzysowych;
  - 7) Zwiększenie spójności i integracji społecznej.

§ 3.

ZASADY WSPÓŁPRACY

Współpraca Samorządu z organizacjami pozarządowymi odbywa się zgodnie z zasadami:

- 1) pomocniczości – zgodnie z którą problemy winny być rozwiązywane na najniższym szczeblu organizacyjnym, o ile dysponuje on najlepszymi narzędziami do ich rozwiązania, z uwzględnieniem interwencjonizmu administracji w koniecznym wymiarze. Zakłada się, że tylko wówczas osoby, których dana kwestia dotyczy, mają na nią największy wpływ. Zasada ta jest jednocześnie gwarancją szerokiej partycypacji społeczności lokalnej w procesie decydowania i współzarządzania;
- 2) partnerstwa – co oznacza, że organizacje pozarządowe, na zasadach i w formie określonej w ustawie oraz zgodnie z trybem wynikającym z odrębnych przepisów, uczestniczą w

identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wypracowywaniu sposobów ich rozwiązywania oraz wykonywaniu zadań publicznych;

- 3) efektywności – w myśl której Samorząd współpracuje z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji zadań społeczno-ekonomicznych, uwzględniając kryterium racjonalności i optymalizacji kosztów w wydawaniu środków publicznych;
- 4) jawności – u podstaw której leży obustronne zaufanie oraz dysponowanie prawdziwą i rzetelną wiedzą przez obie strony, która ma przyczyniać się do tworzenia wysokiej wartości relacji. Według niej należy kształtować przejrzyste zasady współpracy, oparte na jednolitych dla wszystkich podmiotów równych, jawnych kryteriach i warunkach wyboru realizatorów zadań publicznych;
- 5) suwerenności stron – zgodnie z którą Samorząd respektuje odrębność i niezależność zorganizowanych wspólnot obywateli, uznając ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących do sfery zadań publicznych i w takim zakresie współpracuje z organizacjami pozarządowymi;
- 6) uczciwej konkurencji – w świetle której wszystkie podmioty mają takie same szanse w dostępie do realizacji zadań publicznych, udostępniają sobie wzajemnie pełną i prawdziwą informację na temat obszarów działania, które są istotne z punktu widzenia wspólnej realizacji zadań publicznych na rzecz Województwa Pomorskiego i jego mieszkańców;
- 7) dostępności – o której mowa w ustawie z dnia 5 września 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U.2020.1062 t.j.) oraz Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

§ 4.

ZAKRES PRZEDMIOTOWY WSPÓŁPRACY

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy współpraca Samorządu z organizacjami pozarządowymi w roku 2021 obejmować będzie zadania o charakterze ponadlokalnym szczegółowo określone w § 5 Programu w zakresie:

- 1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- 2) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 3) ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej;
- 4) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 5) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- 6) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- 7) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- 8) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 9) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- 10) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 11) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- 12) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- 13) turystyki i krajoznawstwa;
- 14) działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 15) promocji i organizacji wolontariatu;

- 16) pomocy Polonii i Polakom za granicą;
- 17) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 18) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy, w zakresie określonym w pkt. 1-33 ustawy.

§ 5. PRIORYTETOWE ZADANIA PUBLICZNE

Priorytetowymi zadaniami w zakresie współpracy Samorządu z organizacjami pozarządowymi w 2021 roku są:

1. pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób

- 1) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej poprzez łagodzenie skutków ubóstwa i wspieranie programów o charakterze ponadlokalnym na rzecz wyjścia z trudnych sytuacji życiowych;
- 2) inspirowanie i promowanie nowych metod działań w zakresie aktywizacji i integracji osób starszych, w tym kombatanatów;
- 3) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie aktywizacji i integracji opiekunów osób zależnych oraz ich środowiska rodzinnego.

odpowiedzialny za realizację – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

2. wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej

- 1) prowadzenie ośrodka adopcyjnego.
Zadanie jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa zgodnie z art. 184 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej².

odpowiedzialny za realizację – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

- 2) wdrażanie Działania 6.2. „Usługi społeczne” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego w ramach którego projekty realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi objęte zostaną preferencją na etapie wyboru projektów.

odpowiedzialny za realizację – Departament Europejskiego Funduszu Społecznego

3. ochrona i promocja zdrowia w tym działalności leczniczej

- 1) realizacja zadań wynikających z Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS, poprzez zlecenie podmiotom uprawnionym (w tym organizacjom pozarządowym) w ramach otwartych konkursów prowadzenia punktów konsultacyjno-diagnostycznych;
- 2) inicjowanie oraz wspieranie inicjatyw realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz zdrowia mieszkańców, w tym w szczególności na rzecz edukacji zdrowotnej, poprzez opracowywanie i wydawanie publikacji i materiałów, kampanie społeczno-edukacyjne, warsztaty, szkolenia, konferencje, spotkania, wydarzenia na temat różnych aspektów związanych z promocją zdrowia i profilaktyką chorób;
- 3) inicjowanie i wspieranie realizowanych przez organizacje pozarządowe inicjatyw mających na celu zwiększenie dostępności oraz podnoszenie jakości usług zdrowotnych w województwie;
- 4) włączanie przedstawicieli organizacji pozarządowych do zespołów roboczych w obszarze zdrowia funkcjonujących przy Samorządzie Województwa Pomorskiego;

---

² tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 821

- 5) upowszechnianie wiedzy nt. działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz zdrowia społeczeństwa poprzez tworzenie warunków współpracy z samorządami lokalnymi w ramach spotkań Pomorskiego Forum Samorządowego ds. Profilaktyki i Promocji Zdrowia;
- 6) inicjowanie i wspieranie podejmowanych przez organizacje pozarządowe działań mających na celu podnoszenie kompetencji personelu medycznego oraz ukierunkowanych na promocję zawodów medycznych.

odpowiedzialny za realizację – Departament Zdrowia

4. działalność na rzecz osób niepełnosprawnych

- 1) budowanie wsparcia środowiskowego osób z niepełnosprawnościami poprzez rehabilitację zawodową i społeczną;
- 2) współpraca z organami administracji rządowej oraz powiatami i gminami w realizacji zadań;
- 3) współpraca na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnościami z organizacjami pozarządowymi działającymi na ich rzecz;
- 4) wypracowanie standardu i przeprowadzenie pilotażu w zakresie usług mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnością fizyczną;
- 5) upowszechnianie Standardu Minimum Osób z Niepełnosprawnościami w ramach partnerskiej współpracy w obszarze społeczno-gospodarczym z Obszarem Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot;
- 6) wspieranie kampanii społecznych na temat roli i potrzeb opiekunów osób zależnych z nastawieniem na opiekę wytchnieniową (jako środka zapobiegania wypaleniu opiekunów rodzinnych) i asystentury osobistej oraz upowszechnianie nowych kanałów poszukiwania asystentów.

odpowiedzialny za realizację – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

5. promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy

- 1) Współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizacji działań na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych utratą pracy w ramach:
  - a) Pomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy (PORP). Włączanie organizacji pozarządowych w prowadzone w ramach obserwatorium działania związane z pozyskiwaniem i upowszechnianiem informacji dot. rynku pracy i gospodarki regionu oraz promowanie działań organizacji pozarządowych będących partnerami PORP z wykorzystaniem strony internetowej obserwatorium porp.pl.
  - b) Pomorskiego Systemu Poradnictwa Zawodowego (PSPZ). Włączanie organizacji pozarządowych w inicjatywy podejmowane w ramach PSPZ, w szczególności poprzez wspólną organizację wydarzeń, seminariów, warsztatów ukierunkowanych na podnoszenie jakości, upowszechnianie i adaptacyjność poradnictwa zawodowego w regionie oraz wszelkie formy spotkań online.
  - c) Pomorskiego Modelu Współpracy na rzecz Aktywizacji Społeczno-Zawodowej Osób Pozostających bez Pracy. Udział w II etapie wdrażania Modelu (jako partner Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej), w ramach budowania współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, instytucjami rynku pracy, organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
- 2) Współpraca z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się statutowo problematyką rynku pracy, które mają swoich przedstawicieli w Pomorskiej Wojewódzkiej Radzie

Rynku Pracy, w ramach realizacji zadań Rady w obszarze regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich.

- 3) Wspieranie i promowanie wśród organizacji pozarządowych możliwości dofinansowania ze środków PO WER działań dotyczących *wsparcia osób młodych na regionalnym rynku pracy (Poddziałanie 1.2.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego; Działania 1.2 Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe; PO WER)*, głównie poprzez zamieszczanie informacji o spotkaniach informacyjnych dla beneficjentów na temat możliwości ubiegania się o środki PO WER na wsparcie osób młodych, między innymi na portalu NGO oraz portalach społecznościowych powiązanych z organizacjami pozarządowymi.
- 4) Realizacja projektu „Pomorskie! Tu wracam, tu pracuję” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, Działania 5.2, Poddziałania 5.2.2 Aktywizacja zawodowa. Partnerem projektu jest organizacja pozarządowa.
- 5) Udział w pracach Zespołu ds. Metropolitalnego Rynku Pracy na rzecz współpracy międzysektorowej w strategicznych obszarach rozwoju i współpracy z Partnerami Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot, w tym w obszarze społeczno-gospodarczym (koordynuje: OMGGS).
- 6) Udział w pracach Pomorskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej działającego na rzecz wspierania rozwoju ekonomii społecznej, powołanego przez Zarząd Województwa Pomorskiego (koordynuje: ROPS UMWP).

odpowiedzialny za realizację – Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku

6. działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym

- 1) upowszechnianie i promowanie polityki senioralnej oraz działalności seniorów;
- 2) wspieranie aktywności obywatelskiej i społecznej seniorów m.in. poprzez wzmocnienie i wspieranie działalności:
  - a) Gminnych Rad Seniorów,
  - b) Pomorskiej Rady ds. Polityki Senioralnej,
  - c) Pomorskiego Forum Rad Seniorów,
  - d) Pomorskiego Forum Uniwersytetów Trzeciego Wieku,
  - e) innych grup samoorganizujących się seniorów;
- 3) promocja wolontariatu senioralnego;
- 4) promocja dobrych praktyk przełamujących izolację społeczną;
- 5) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych.

odpowiedzialny za realizację – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

7. działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości

- 1) wzmocnienie systemu wsparcia przedsiębiorczości społecznej poprzez koordynację, wprowadzanie elementów rozwojowych, (np. poprzez upowszechnianie informacji o wsparciu merytorycznym i finansowym w tworzeniu PES/PS) i monitoring rozwoju ekonomii społecznej w województwie pomorskim;
- 2) wspieranie samorządów w upowszechnianiu klauzul społecznych m.in. poprzez wymianę doświadczeń, dobrych praktyk i edukację w tym obszarze;
- 3) promocja lokalnych produktów i usług;

odpowiedzialny za realizację – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

- 4) inicjowanie, wspieranie i promowanie międzysektorowych partnerstw oraz współpracy administracji, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw oraz przedstawicieli biznesu i nauki w celu podejmowania działań na rzecz promocji gospodarczej regionu

(w kontekście realizacji zobowiązania strategicznego z SRWP 2020, jakim jest Stworzenie regionalnego systemu promocji gospodarczej);

- 5) inicjowanie, wspieranie i promowanie międzysektorowych partnerstw oraz współpracy administracji, organizacji pozarządowych oraz biznesu i nauki, mających na celu pozyskiwanie talentów do regionu (w szczególności w kontekście działań na rzecz realizacji przedsięwzięcia strategicznego „Study in Pomorskie”, którego celem jest umiędzynarodowienie pomorskich ośrodków akademickich, poprawa ich konkurencyjności oraz wzmocnienie konkurencyjności regionu poprzez przyciąganie studentów zagranicznych i tworzenie dla nich jak najlepszych warunków do życia i studiowania w województwie pomorskim);
- 6) działania na rzecz budowy partnerstwa z regionalnymi organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości młodzieżowej;
- 7) działania na rzecz budowania współpracy administracji, organizacji pozarządowych, biznesu i nauki (w szczególności w kontekście realizacji procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO) oraz umacniania potencjału Partnerstw na rzecz Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (ISP));
- 8) inicjowanie, wspieranie i promowanie międzysektorowych partnerstw i działań, mających na celu rozwój innowacyjności i wdrażanie nowych rozwiązań w praktyce gospodarczej (w szczególności z zakresu partnerstw na rzecz Inteligentnych Specjalizacji Pomorza);
- 9) budowanie pozytywnych relacji i współpracy z przedstawicielami samorządu gospodarczego, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami otoczenia biznesu, poprzez zapraszanie ww. podmiotów do udziału w konferencjach, spotkaniach tematycznych i innych ważnych wydarzeniach o tematyce gospodarczej, organizowanych przez Departament Rozwoju Gospodarczego;
- 10) działania na rzecz budowy partnerstwa z regionalnymi i ogólnokrajowymi organizacjami samorządu gospodarczego, instytucjami otoczenia biznesu i organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami naukowymi na rzecz rozwoju Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk;
- 11) monitoring sytuacji i potencjału rozwoju gospodarczego regionu województwa pomorskiego;

odpowiedzialny za realizację – Departament Rozwoju Gospodarczego

- 12) wspieranie działań służących promowaniu żywności lokalnej i wysokiej jakości, postępowi biologicznemu i hodowlanemu w rolnictwie;

odpowiedzialny za realizację – Departament Środowiska i Rolnictwa

8. działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych

- 1) wspieranie rozwoju partnerskiej współpracy pomiędzy samorządami lokalnymi a podmiotami świadczącymi usługi aktywizacji i integracji na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym cudzoziemców;

**odpowiedzialny za realizację – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (wiodący),
Departament Rozwoju Gospodarczego (wspierający),
Departament Edukacji i Sportu (wspierający),
Biuro ds. bałtyckich (wspierający);**

- 2) udział w podejmowaniu działań informacyjnych na terenie województwa pomorskiego w zakresie rozwoju i promocji budżetów obywatelskich;
- 3) wspieranie integracji społeczności lokalnych poprzez promowanie działań animacyjnych oraz monitorowanie potrzeb i upowszechnianie dobrych praktyk;

odpowiedzialny za realizację – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

- 4) udział w podejmowaniu działań informacyjnych na terenie województwa pomorskiego w zakresie możliwości wykorzystania środków EFS przeznaczonych dla naszego regionu;
- 5) organizowanie i współorganizowanie spotkań, seminariów i konferencji, mających na celu podniesienie i upowszechnienie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z EFS;
- 6) promowanie idei wielosektorowego partnerstwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, ze szczególnym uwzględnieniem roli organizacji pozarządowych;

Biuro ds. bałtyckich (wspierający)

- 7) udział w pracach Pomorskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- 8) bieżąca współpraca z pomorskimi Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej;
- 9) organizowanie i współorganizowanie spotkań, seminariów, konferencji, mających na celu podniesienie i upowszechnienie wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia z EFS;
- 10) propagowanie idei wielosektorowego partnerstwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, ze szczególnym uwzględnieniem roli organizacji pozarządowych, w tym realizacji projektów partnerskich przez organizacje ubiegające się o wsparcie ze środków EFS;
- 11) prowadzenie konsultacji w zakresie przygotowania wniosków aplikacyjnych projektów współfinansowanych ze środków EFS.

odpowiedzialny za realizację – Departament Europejskiego Funduszu Społecznego

- 12) udzielanie pomocy w nawiązywaniu współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej z partnerami regionalnymi województwa pomorskiego w zakresie statutowej działalności organizacji pozarządowych;
- 13) wspieranie międzynarodowej aktywności organizacji młodzieżowych, pomorskiej sieci Eurodesk oraz Młodzieżowej Rady Województwa Pomorskiego;

**odpowiedzialny za realizację – Kancelaria Marszałka Województwa
Biuro ds. bałtyckich (wspierający);**

- 14) wspomaganie rozwoju obszarów wiejskich poprzez organizowanie, promowanie i wspieranie spotkań informacyjnych, seminariów, konferencji, konkursów, publikacji, imprez targowo-wystawienniczych;
- 15) wspieranie tworzenia i promocji lokalnych, regionalnych, tradycyjnych produktów oraz żywności ekologicznej;

odpowiedzialny za realizację – Departament Środowiska i Rolnictwa

- 16) udział w realizacji i monitorowaniu Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030;
- 17) udział w opracowywaniu i konsultowaniu projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2021-2027;
- 18) współpraca w ramach Pomorskiego Forum Terytorialnego (PFT), które jest ciałem o charakterze opiniotwórczo-konsultacyjnym Zarządu Województwa Pomorskiego w kwestiach prowadzenia działań rozwojowych na poziomie regionalnym;
- 19) promocja dobrych rozwiązań przestrzennych na poziomie regionalnym i lokalnym, w tym m.in. poprzez organizację Konkursu na Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Pomorskiego;
- 20) współpraca w ramach sporządzanych analiz i studiów związanych z problemami zagospodarowania przestrzennego;
- 21) implementacja polityki przestrzennej województwa pomorskiego i prowadzenie Dialogu Terytorialnego;

- 22) udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej;

odpowiedzialny za realizację – Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego oraz Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego

- 23) wspieranie działalności Lokalnych Grup Działania (LGD) funkcjonujących w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz Lokalnych Grup Rybackich (LGR) funkcjonujących w ramach Programu Operacyjnego „Rybacko i Morze” w zakresie szkoleniowo-doradczym, wydawania publikacji i wspierania funkcjonowania LGD i LGR;

- 24) wspieranie rozwoju obszarów wiejskich poprzez realizację zadań w ramach Planu działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 tj.:

a) realizację działań informacyjno-promocyjną dotyczącą PROW 2014-2020 (organizacja szkoleń/warsztatów/seminariów, wydawanie publikacji, organizacja kampanii promocyjnych);

b) realizację projektów własnych Jednostki Regionalnej KSOW i Partnerów KSOW w ramach Planu operacyjnego KSOW na lata 2020-2021 w zakresie dot. m.in. wspierania innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich, zwiększenia udziału zainteresowanych stron we wdrażaniu inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, informowanie społeczeństwa i potencjalnych beneficjentów o polityce rozwoju obszarów wiejskich i wsparciu finansowym, aktywizacji mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym kreowania miejsc pracy na terenach wiejskich (organizacja/udział w targach/wystawach/jarmarkach, organizacja /udział konkursów, wizyt studyjnych, imprez plenerowych, organizacja szkoleń/warsztatów/ seminariów);

odpowiedzialny za realizację – Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich

- 25) udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w Komitecie Monitorującym w ramach RPO WP;
- 26) prowadzenie m.in. przez organizacje pozarządowe Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich;
- 27) bezpłatne doradztwo i wsparcie merytoryczne oraz organizowanie szkoleń i warsztatów adresowanych do organizacji pozarządowych.

odpowiedzialny za realizację – Departament Programów Regionalnych

9. nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie

- 1) wspieranie działań o charakterze ponadlokalnym, prowadzących do rozwoju kompetencji kluczowych, w szczególności społecznych i obywatelskich, uwzględniających m. in. różnorodność narodowościową, kulturową i etniczną, z uwzględnieniem integracji i włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami.

**odpowiedzialny za realizację – Departament Edukacji i Sportu
Biuro ds. bałtyckich (wspierający);**

- 2) wdrażanie Działania 3.1. „Edukacja Przedszkolna” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego w ramach którego projekty realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi objęte zostaną preferencją na etapie wyboru projektów.

odpowiedzialny za realizację – Departament Europejskiego Funduszu Społecznego

10. kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego

- 1) wspieranie zadań z zakresu kultury obejmujących:

- a) przedsięwzięcia o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym służące podtrzymywaniu i rozpowszechnianiu tradycji regionu Pomorza, w tym przedsięwzięcia o charakterze jubileuszowym;
  - b) przedsięwzięcia artystyczne o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym, realizowane zgodnie z polityką kulturalną województwa pomorskiego i mające istotne znaczenie dla promocji kultury regionu w kraju i zagranicą;
  - c) promowanie dzieł twórców kultury województwa pomorskiego,
  - d) ochrona i rozwój kultury ludowej i amatorskiego ruchu artystycznego, w tym ochrona unikalnych, znikających zawodów i umiejętności artystycznych;
  - e) propagowanie kultury mniejszości narodowych i etnicznych, budowanie świadomych postaw w tym zakresie, wzmacnianie społecznej akceptacji i otwartości na różnorodność kulturową;
  - f) przedsięwzięcia kulturalne mające na celu integrację imigrantów;
  - g) zachowanie, rozwój i promocja języka regionalnego;
  - h) wzbogacenie oferty w zakresie edukacji artystycznej i kulturalnej;
  - i) inicjatywy mające na celu doskonalenie form zarządzania i pozyskiwania funduszy krajowych i zagranicznych dla realizacji projektów kulturalnych regionu;
  - j) wspieranie systemu tworzenia monitoringu życia kulturalnego regionu;
  - k) badanie, dokumentowanie, popularyzowanie i upowszechnianie wiedzy o zabytkach i dziedzictwie kulturowym regionu;
  - l) przedsięwzięcia promujące jubileusze i rocznice wskazane przez stosowne uchwały Sejmu;
  - m) inicjatywy mające na celu prowadzenie szkoleń i warsztatów skierowanych do kadr kultury;
  - n) działania na rzecz tworzenia sieci partnerstw między podmiotami działającymi w obszarze kultury.
- 2) do priorytetowych zadań w zakresie współpracy Samorządu z organizacjami pozarządowymi należy również podtrzymywanie współpracy merytorycznej ze związkami i stowarzyszeniami twórczymi (m.in. przy organizowaniu konkursów stypendialnych czy Pomorskiej Nagrody Artystycznej);

**odpowiedzialny za realizację – Departament Kultury (wiodący),
Kancelaria Marszałka Województwa (wspierający)
Biuro ds. bałtyckich (wspierający);**

11. wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej

- 1) wspieranie realizacji programów szkoleniowych i współzawodnictwa na szczeblu wojewódzkim w sporcie dzieci i młodzieży, w tym dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz szkoleń, współzawodnictwa i rehabilitacji w sporcie osób niepełnosprawnych, a także organizacja, prowadzenie szkoleń i poradnictwa w zakresie kultury fizycznej;
- 2) wspieranie organizacji imprez sportowych, konkursów, plebiscytów, szkoleń i konferencji o zasięgu ponadlokalnym w tym międzynarodowym;
- 3) współfinansowanie i współpraca ze związkami sportowymi, klubami sportowymi oraz innymi organizacjami pozarządowymi w organizowaniu imprez sportowych, konkursów, konferencji z zakresu kultury fizycznej;
- 4) wyróżnianie inicjatyw i działań promujących aktywność fizyczną, realizowanych poprzez podmioty z terenu województwa;
- 5) wspieranie i propagowanie realizacji programów, inicjatyw i innych działań aktywizujących mieszkańców województwa pomorskiego w zakresie sportu

powszechnego, w szczególności jako elementu tworzenia wspólnot i społeczności lokalnych;

- 6) realizacja dodatkowych pozalekcyjnych zajęć sportowych;
- 7) zakup sprzętu sportowego.

**odpowiedzialny za realizację – Departament Edukacji i Sportu (wiodący),
Kancelaria Marszałka Województwa (wspierający)**

12. ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego

- 1) promocja potencjału turystyki regionu, jako dziedziny rozwoju gospodarczego województwa pomorskiego, w celu aktywizacji branży turystycznej, podniesienia konkurencyjności i innowacyjności oraz poprawy jakości oferty turystycznej i jej komercjalizacji;

**odpowiedzialny za realizację – Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna,
Departament Turystyki (wspierający)**

- 2) ochrona przyrody:
  - a) wspieranie czynnych działań na rzecz ochrony bioróżnorodności,
  - b) wspieranie czynnych działań na rzecz rodzimej przyrody poprzez walkę z gatunkami inwazyjnymi obcego pochodzenia,
  - c) wspieranie zadań z zakresu edukacji przyrodniczej promującej wartości przyrodnicze, historyczne, kulturowe i turystyczne parków krajobrazowych,
  - d) wspieranie ochrony przyrody poprzez promowanie i wspomaganie seminariów, konkursów, publikacji, wystaw, festynów, turnusów ekologicznych, spotkań informacyjnych itp.;
- 3) zadania edukacyjne na rzecz kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa:
  - a) wspieranie działań oraz kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa na rzecz klimatu,
  - b) propagowanie ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska wśród mieszkańców województwa, m.in. emisji do powietrza, emisji hałasu,
  - c) promowanie selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych i odpadów niebezpiecznych oraz ulegających biodegradacji, w tym propagowanie ograniczenia stosowania opakowań jednorazowych i wykonanych z tworzyw sztucznych,
  - d) promocja użytkowania produktów zawierających surowce pochodzące z odzysku,
  - e) edukacja w zakresie przyczyn i skutków marnowania żywności;
  - f) promowanie działań w kierunku niskoodpadowej gospodarki o obiegu zamkniętym;
- 4) wspieranie działań związanych z ukierunkowaniem ruchu turystycznego na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo.

**odpowiedzialny za realizację – Departament Środowiska i Rolnictwa,
Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych**

13. turystyka i krajoznawstwo

- 1) działania z zakresu popularyzacji turystyki aktywnej, w tym turystyki rowerowej i wodnej, poprzez m.in. organizację wydarzeń turystycznych o znaczeniu ponadlokalnym (rajdy piesze, rowerowe, regaty itp.);
- 2) budowa turystycznej marki pomorskiego, poprzez wykorzystanie szlaków tematycznych do promocji wyróżników regionu (tożsamość kulturowa, dziedzictwo przyrodnicze);
- 3) kształtowanie przestrzeni turystycznej, m.in. poprzez wytyczanie, znakowanie, odnawianie (renowację) szlaków pieszych;
- 4) wspieranie rozwoju produktów turystycznych m.in. poprzez promowanie:
  - a) szlaków kulturowych, jako atrakcyjna całoroczna oferta turystyczna,
  - b) znaczenia kulturowego i przyrodniczego dziedzictwa dla rozwoju turystyki i ochrony tych elementów;

- 5) wsparcie na cele adaptacyjne służące przeciwdziałaniu negatywnym skutkom epidemii i innych nieprzewidzianych zdarzeń kryzysowych.

**odpowiedzialny za realizację – Departament Turystyki (wiodący),
Kancelaria Marszałka Województwa (wspierający)
Biuro ds. bałtyckich (wspierający);**

14. działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami

- 1) prowadzenie Regionalnego Punktu Kontaktowego dla Programów międzynarodowych – wspieranie podmiotów z województwa pomorskiego w aplikowaniu o środki programów UE, a także pomoc w przygotowaniu i realizacji projektów;
- 2) promocja programów międzynarodowych zarządzanych przez Komisję Europejską oraz programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa;

odpowiedzialny za realizację – Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego

- 3) tworzenie jak najlepszego wizerunku regionu, poprzez wykorzystanie wszelkich dostępnych form promocji województwa pomorskiego, uwzględniając przy tym bieżące działania promocyjne innych podmiotów regionalnych, samorządowych, administracji rządowej i organizacji pozarządowych.

**odpowiedzialny za realizację – Kancelaria Marszałka Województwa (wiodący),
Departament Rozwoju Gospodarczego (wspierający),
Biuro ds. bałtyckich (wspierający);**

15. promocja i organizacja wolontariatu

- 1) promowanie idei wolontariatu i działań wolontarystycznych pomorskich organizacji pozarządowych na poziomie wojewódzkim i międzynarodowym, szczególnie na terenach, gdzie nie ma oferty wolontariatu;

**odpowiedzialny za realizację – Pełnomocnik
Biuro ds. bałtyckich (wspierający);**

- 2) inwestycje w potencjał ludzki (szkolenia koordynatorów wolontariatu) w celu rozwoju idei wolontariatu – realizacja programu „Wolontariat szpitalny”.

odpowiedzialny za realizację – Departament Zdrowia

16. pomoc Polonii i Polakom za granicą

- 1) współpraca z Polonią, która może stanowić pomost i istotny czynnik aktywizujący w kontaktach z poszczególnymi regionami;
- 2) wspieranie rozwoju tożsamości narodowej w środowiskach polonijnych.

odpowiedzialny za realizację – Kancelaria Marszałka Województwa

17. przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym

- 1) realizacja działań profilaktycznych i edukacyjnych (w tym działań służących promocji zdrowego stylu życia z uwzględnieniem aktywności kulturalnej i sportowej, różnorodnych form profilaktyki rówieśniczej, działań prowadzonych w świetlicach z programem socjoterapeutycznym i opiekuńczo-wychowawczym) oraz działań terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem uzależnień;
- 2) realizacja działań profilaktycznych adresowanych do grup ryzyka i młodych ludzi eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi oraz działań edukacyjnych dla rodziców, opiekunów i wychowawców, zwiększających ich kompetencje w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, szkód wynikających z używania środków psychoaktywnych przez nie;

- 3) realizacja rekomendowanych programów w zakresie profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży, opartych na skutecznych strategiach oddziaływań (znajdujących się w bazach danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Instytutu Psychiatrii i Neurologii, Ośrodek Rozwoju Edukacji);
- 4) prowadzenie działań interwencyjnych oraz realizacja programów pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla dorosłych członków rodzin osób pijących alkohol szkodliwie lub uzależnionych i dla osób doświadczających przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym;
- 5) inicjowanie przedsięwzięć wspomagających osoby uzależnione od środków psychoaktywnych w utrzymaniu abstynencji, w tym wspieranie działalności środowisk abstynenckich;
- 6) edukacja kobiet ciężarnych i planujących ciążę, członków ich rodzin, pracowników służby zdrowia i różnych grup zawodowych (nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych itp.), na temat Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS) i Poalkoholowego Uszkodzenia Płodu (FASD) oraz udzielanie pomocy dzieciom z FAS/FASD;
- 7) edukacja przyszłych kierowców w zakresie przeciwdziałania prowadzeniu pojazdów pod wpływem środków psychoaktywnych.

odpowiedzialny za realizację – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

- 8) konsultacje projektów Uchwał Sejmiku WP w sprawie powierzchni i rejonizacji upraw maku i konopi włóknistych na dany rok z Pomorską Radą Działalności Pożytku Publicznego.

odpowiedzialny za realizację – Departament Środowiska i Rolnictwa

18. działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w art. 4. pkt. 1-33 ustawy

- 1) wspieranie prowadzenia i rozwoju powiatowych Centrów Wsparcia dla pomorskich organizacji pozarządowych m.in. w zakresie doradztwa, mentoringu, organizacji szkoleń i warsztatów oraz organizacji powiatowych spotkań sieciujących;
- 2) wspieranie działań organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w pozyskiwaniu środków finansowych na projekty regionalne, w tym dofinansowanie wkładu własnego organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, realizujących projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych z zakresu zadań publicznych określonych w Programie Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2021 w zakresie wzmocnienia aktywności obywatelskiej w obszarach: integracja i pomoc społeczna, rozwój wspólnot i społeczności lokalnych - wspieranie rozwoju partnerskiej współpracy pomiędzy samorządami lokalnymi a podmiotami świadczącymi usługi aktywizacji i integracji na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; promocji i organizacji wolontariatu; działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3);

**odpowiedzialny za realizację - Pełnomocnik,
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej;**

- 3) doskonalenie Pomorskiego Systemu Współpracy i Wspierania Organizacji Pozarządowych, w tym poprzez działania na rzecz wzmocnienia i poszerzenia oferty pomorskich funduszy lokalnych, w tym m.in.: Fundusz Inicjowania Rozwoju, Pomorski Fundusz Pożyczkowy, Pomorski Fundusz Młodzieżowy, Fundusz AKUMULATOR SPOŁECZNY;

- 4) prowadzenie systematycznych działań monitorujących i analitycznych w kontekście kondycji III sektora, współpracy międzysektorowej i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w województwie pomorskim;
- 5) współorganizowanie kampanii promocyjnych organizacji pozarządowych, w tym kampanii 1%;
- 6) wzmacnianie form aktywności obywatelskiej i współzarządzania rozwojem lokalnym;
- 7) współredagowanie zakładki „organizacje pozarządowe” na stronie internetowej www.rops.pomorskie.eu zawierającej informacje dotyczące współpracy pomorskich organizacji z Samorządem, ważnych wydarzeń dot. trzeciego sektora;
- 8) upowszechnianie modelu funkcjonowania pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi na wszystkich szczeblach samorządu;
- 9) promocja dobrych praktyk organizacji pozarządowych, w tym Nagroda Bursztynowego Mieczyka.

**odpowiedzialny za realizację - Pełnomocnik,
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
Kancelaria Marszałka Województwa**

§ 6.

WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW PLANOWANYCH NA REALIZACJĘ PROGRAMU

1. Program jest finansowany z budżetu Województwa, budżetu państwa, ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).
2. Planowana wysokość środków przeznaczonych na niżej wymienione priorytetowe zadania publiczne zlecane organizacjom pozarządowym w trybie otwartych konkursów ofert (w tym ogłaszanych w trybie art. 16a ustawy) kształtuje się następująco:
  - a) **pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób;**
    - kwota zaplanowana na 2020 rok – 250 000 zł,
    - kwota zaplanowana na 2021 rok – 250 000 zł;
    - inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej poprzez łagodzenie skutków ubóstwa i wspieranie programów o charakterze ponadlokalnym na rzecz wyjścia z trudnych sytuacji życiowych - 185 000 zł.;
    - inspirowanie i promowanie nowych metod działań w zakresie aktywizacji i integracji osób starszych, w tym kombatanatów - 65 000 zł;
  - b) **wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej;**
    - (środki z budżetu państwa są zabezpieczone w budżecie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach realizacji umów wieloletnich na rok 2021; zgodnie z treścią art. 154 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Marszałek Województwa zleca prowadzenie ośrodka adopcyjnego na co najmniej 5 lat);
    - kwota zaplanowana na 2020 rok – 400 000 zł,
    - kwota zaplanowana na 2021 rok – 400 000 zł;
  - c) **ochrona i promocja zdrowia w tym działalności leczniczej;**
    - kwota zaplanowana na 2020 rok – 260 000 zł,
    - kwota zaplanowana na 2021 rok – 260 000 zł;
    - wsparcie działalności punktów konsultacyjno-diagnostycznych na terenie województwa pomorskiego (konkurs na podstawie ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym);
    - warsztaty świadomości onkologicznej;

–wdrozenie Regionalnego Programu Polityki Zdrowotnej – szczepienia przeciwko pneumokokom dla osób 65+ (konkurs przeprowadzany na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).

d) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych;

– budowanie wsparcia środowiskowego osób z niepełnosprawnościami poprzez rehabilitację zawodową i społeczną (wysokość dofinansowania uzależniona jest od wysokości środków otrzymanych w roku 2021 z PFRON; środki pochodzące z funduszu przeznaczone na realizację Programu zostaną określone w stosownej uchwale Sejmiku Województwa Pomorskiego);

- kwota zaplanowana na 2020 rok – 1 100 000 zł,
- kwota zaplanowana na 2021 rok – 1 100 000 zł;

e) działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym;

- upowszechnianie i promowanie polityki senioralnej oraz działalności seniorów;

- kwota zaplanowana na 2020 rok – 100 000 zł,
- kwota zaplanowana na 2021 rok – 100 000 zł;

f) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;

– wspieranie rozwoju partnerskiej współpracy pomiędzy samorządami lokalnymi a podmiotami świadczącymi usługi aktywizacji i integracji na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym cudzoziemców;

- kwota zaplanowana na 2020 rok – 150 000 zł,
- kwota zaplanowana na 2021 rok – 150 000 zł;

g) nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie;

- kwota zaplanowana na 2020 rok - 131 000 zł,
- kwota zaplanowana na 2021 rok – 131 000 zł;

h) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;

- kwota zaplanowana na 2020 rok - 1 400 000 zł,
- kwota zaplanowana na 2021 rok – 1 400 000 zł;

i) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;

- wspieranie realizacji programów szkoleniowych i współzawodnictwa na szczeblu wojewódzkim w sporcie dzieci i młodzieży, w tym dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo oraz szkoleń, współzawodnictwa i rehabilitacji w sporcie osób niepełnosprawnych, a także organizacja , prowadzenie szkoleń i poradnictwa w zakresie kultury fizycznej;

- wspieranie organizacji imprez sportowych, konkursów, plebiscytów, szkoleń i konferencji o zasięgu ponadlokalnym w tym międzynarodowym;

- wspieranie i propagowanie realizacji programów, inicjatyw i innych działań aktywizujących mieszkańców województwa pomorskiego w zakresie sportu powszechnego, w szczególności jako elementu tworzenia wspólnot i społeczności lokalnych;

- realizacja dodatkowych pozalekcyjnych zajęć sportowych;

- zakup sprzętu sportowego;

- kwota zaplanowana na 2020 rok - 4 456 000 zł,
- kwota zaplanowana na 2021 rok - 4 456 000 zł;

j) turystyka i krajoznawstwo;

- kwota zaplanowana na 2020 rok - 80 000 zł,
- kwota zaplanowana na 2021 rok - 100 000 zł;

k) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym;

- kwota zaplanowana na 2020 rok - 200 000 zł,

- kwota zaplanowana na 2021 rok - 180 000 zł;
- 1) działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w § 4. pkt. 1-33 ustawy;**
- wspieranie prowadzenia i rozwoju powiatowych Centrów Wsparcia dla pomorskich organizacji pozarządowych m.in. w zakresie doradztwa, mentoringu, organizacji szkoleń i warsztatów oraz organizacji powiatowych spotkań sieciujących;
  - wspieranie działań organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w pozyskiwaniu środków finansowych na projekty regionalne, w tym dofinansowanie wkładu własnego organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, realizujących projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych z zakresu zadań publicznych określonych w Programie Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2021 w zakresie wzmacniania aktywności obywatelskiej w obszarach: integracja i pomoc społeczna, rozwój wspólnot i społeczności lokalnych - wspieranie rozwoju partnerskiej współpracy pomiędzy samorządami lokalnymi a podmiotami świadczącymi usługi aktywizacji i integracji na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; promocji i organizacji wolontariatu; działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3).
    - kwota zaplanowana na 2020 rok – 220 000 zł,
    - kwota zaplanowana na 2021 rok – 220 000 zł;
3. Planowana wysokość środków przeznaczonych na prowadzenie systematycznych działań monitorujących i analitycznych w kontekście kondycji III sektora, współpracy międzysektorowej i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w województwie pomorskim wynosi 25 000 zł.
  4. Planowana wysokość środków przeznaczona na finansowanie Programu z budżetu Województwa określona zostanie w budżecie Województwa na rok 2021 i zgodnie z prognozą przedłożoną Zarządowi wynosić będzie 7 672 000 zł oraz 1 100 000 zł PFRON.
  5. Środki mogą w ciągu roku budżetowego zostać zwiększone lub zmniejszone w zależności od sytuacji finansowej Województwa.
  6. Zlecenie realizacji zadań publicznych finansowanych z udziałem środków Samorządu jest realizowane zgodnie z normą art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 5 września 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U.2020.1062 t.j.) oraz Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

§ 7. FORMY WSPÓŁPRACY

1. Współpraca pomiędzy Samorządem a organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy lub pozafinansowy.
2. Współpraca finansowa pomiędzy Samorządem a organizacjami pozarządowymi odbywa się na zasadach i w trybach określonych w powszechnie obowiązujących przepisach, w tym w:
  - 1) ustawie w formie:
    - a) powierzenia wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji,
    - b) wspierania wykonywania zadań publicznych wraz z udzielaniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.
3. Powierzenie i wsparcie przez województwo realizacji zadań publicznych przez organizacje może mieć charakter umowy wieloletniej, zawartej na czas określony nie dłuższy niż 5 lat.

Umowy te mogą być aneksowane każdego roku po zabezpieczeniu w budżecie województwa środków finansowych na realizację zadań publicznych.

4. Współpraca pozarządowa pomiędzy Samorządem a organizacjami pozarządowymi odbywa się w następujących formach:
  - 1) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działań oraz promowanie działalności organizacji i współpracy z Samorządem poprzez publikowanie na stronach internetowych Samorządu oraz na portalu regionalnym ważnych informacji, dotyczących zarówno działań samorządu, jak i organizacji pozarządowych, w tym informacji o planowanych posiedzeniach Komisji Sejmiku, na których dyskutowane będą projekty aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych a także wydarzeń wynikających z realizowanych zadań publicznych;
  - 2) konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych oraz dokumentów o charakterze programowym i strategicznym, dotyczących szeroko rozumianej aktywności obywatelskiej;
  - 3) konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ustawy z PRDPP;
  - 4) tworzenie wspólnych zespołów międzysektorowych o charakterze doradczym lub inicjatywnym;
  - 5) realizację wspólnych przedsięwzięć, w tym:
    - a) organizacja konferencji, szkoleń, seminariów, warsztatów, sesji, debat, festiwali,
    - b) spektakli, konkursów, wystaw, plenerów, przeglądów, zawodów, imprez,
    - c) współpraca przy świadczeniu usług na rzecz lokalnej społeczności,
    - d) otwarte spotkania przedstawicieli organizacji pozarządowych i samorządu dotyczące bieżących problemów i potrzeb mieszkańców Województwa
    - e) projektów partnerskich;
  - 6) obejmowanie patronatem Marszałka wybranych przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe;
  - 7) spotkania i konsultacje organizacji pozarządowych z osobami odpowiedzialnymi w jednostkach samorządu terytorialnego na terenie województwa za realizację zadań w poszczególnych sferach zadań publicznych;
  - 8) pomoc w nawiązywaniu kontaktów i współpracy organizacji pozarządowych w skali regionalnej, ponadregionalnej i międzynarodowej, w szczególności z partnerami o podobnym działaniu w regionach partnerskich;
  - 9) udostępnienie sal mieszczących się w siedzibie Urzędu, z przeznaczeniem na organizację przedsięwzięć związanych ze statutową działalnością organizacji pozarządowych zgodnie z obowiązującą uchwałą Zarządu;
  - 10) nieodpłatne przekazanie pomorskim organizacjom pozarządowym w ramach posiadanych zasobów sprzętu komputerowego (komputerów stacjonarnych) na realizację zadań publicznych;
  - 11) wspólne diagnozowanie problemów i potrzeb organizacji pozarządowych w województwie pomorskim;
  - 12) umowy partnerskiej określonej w art. 28a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju³ oraz porozumienia albo umowy o partnerstwie określonych w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020⁴.

³ tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 1295

⁴ tekst jednolity: Dz.U. z 2020 r. poz. 818

5. Współpraca może odbywać się z zastosowaniem mechanizmu regrantingu, w ramach którego współpraca pomiędzy Samorządem a organizacjami pozarządowymi będzie się odbywać na zasadach opisanych w ustawie oraz w Wieloletnim Programie Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025.
6. Współpraca może odbywać się poprzez realizację inicjatyw lokalnych na zasadach określonych w ustawie.

§ 8. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

1. Partnerami uczestniczącymi w realizacji Programu są:
  - 1) Sejmik;
  - 2) Zarząd;
  - 3) departamenty Urzędu;
  - 4) jednostki organizacyjne podległe Samorządowi;
  - 5) PRDPP;
  - 6) PROP;
  - 7) PS COP;
  - 8) Zespół Międzysektorowy;
  - 9) Pełnomocnik;
  - 10) organizacje pozarządowe.
2. Za monitorowanie sposobu realizacji Programu odpowiada Pełnomocnik.
3. Metodami i narzędziami wykorzystywanymi w monitorowaniu będą:
  - 1) analiza dokumentów przedkładanych Pełnomocnikowi przez organizacje pozarządowe;
  - 2) analiza dokumentów przedkładanych Pełnomocnikowi przez departamenty Urzędu.

§ 9. TRYB POWOŁYWANIA I ZASADY DZIAŁANIA KOMISJI KONKURSOWYCH DO OPINIOWANIA OFERT W OTWARTYCH KONKURSACH OFERT

1. Zarząd, uchwałą w sprawie określenia założeń budżetowych oraz organizacji prac nad projektem budżetu województwa pomorskiego na 2021 rok, wskazuje departamenty organizujące konkursy.
2. Za treść i formę ogłoszenia o konkursie oraz powołanie i prace Komisji, których zadaniem jest opiniowanie ofert złożonych w otwartym konkursie ofert na realizację zadań publicznych w poszczególnych zakresach, odpowiedzialne są właściwe merytorycznie departamenty Urzędu.
3. Po uchwaleniu Programu przez Sejmik, Pełnomocnik zamieszcza na stronie internetowej Samorządu informację o możliwości wskazania przez organizacje pozarządowe kandydatów na członków poszczególnych Komisji.
4. Pełnomocnik przekazuje listę kandydatów na członków Komisji do departamentów odpowiedzialnych za powołanie i prace poszczególnych Komisji.
5. Komisja konkursowa może działać bez udziału osób wskazanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy, jeżeli:
  - 1) żadna organizacja nie wskaże osób do składu komisji konkursowej, lub
  - 2) wskazane osoby nie wezmą udziału w pracach komisji konkursowej, lub

- 3) wszystkie powołane w skład komisji konkursowej osoby podlegają wyłączeniu na podstawie art. 15 ust. 2d lub art. 15 ust. 2f ustawy.
6. Zarząd w drodze uchwały:
  - 1) ogłasza otwarte konkursy ofert;
  - 2) powołuje Komisje, wskazując Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Komisji.
7. W skład Komisji wchodzi:
  - 1) 3 przedstawicieli Zarządu;
  - 2) 3 przedstawicieli organizacji pozarządowych, zgodnie z art. 15 ust. 2d ustawy.
8. Pracami Komisji kieruje Przewodniczący Komisji lub Wiceprzewodniczący (w przypadku nieobecności Przewodniczącego).
9. Obowiązki Przewodniczącego Komisji:
  - 1) określenie oraz powiadomienie członków Komisji o formie, terminie i miejscu posiedzenia Komisji (dopuszcza się formę obiegową on-line lub zdalną z wykorzystaniem dostępnych komunikatorów);
  - 2) prowadzenie posiedzeń Komisji;
  - 3) informowanie członków Komisji o odpowiedzialności w przypadku naruszenia przepisów dotyczących prac Komisji.
10. Obowiązki członków Komisji:
  - 1) rzetelne i obiektywne wykonywanie powierzonych im czynności, kierując się wyłącznie przepisami prawa, wiedzą i doświadczeniem;
  - 2) czynny udział w pracach Komisji;
  - 3) niezwłoczne informowanie Przewodniczącego o okolicznościach uniemożliwiających wykonywanie obowiązków członka Komisji.
11. Prawa członków Komisji:
  - 1) uczestnictwo we wszystkich pracach Komisji;
  - 2) wgląd do dokumentów związanych z pracą Komisji.
12. Właściwe departamenty Urzędu organizujące konkursy zapewniają:
  - 1) obsługę techniczno-organizacyjną Komisji;
  - 2) organizowanie w porozumieniu z Przewodniczącym posiedzeń Komisji;
  - 3) prowadzenie korespondencji w zakresie zleconym przez Przewodniczącego;
  - 4) sporządzanie protokołów z posiedzeń Komisji, jak również innych dokumentów związanych z pracą Komisji.
13. Właściwe departamenty Urzędu organizujące konkursy ustalają kryteria formalne i merytoryczne oceny ofert konkursowych oraz opracowują „kartę oceny” jako narzędzie służące do oceny wniosków. Wnioskom o realizację zadania publicznego przyznawane są punkty w obrębie każdego z ustalonych kryteriów oceny, które są następnie sumowane. Jest to podstawa do ustalenia kolejności (hierarchizacji) dofinansowania realizacji zadań.
14. Celem działania Komisji jest:
  - 1) weryfikacja wyników oceny formalnej ofert dokonanej przez departament merytoryczny z której sporządzany jest protokół,
  - 2) ocena merytoryczna oferty spełniających kryteria formalne na podstawie kryteriów określonych w ogłoszeniu konkursowym,
  - 3) przedstawienie propozycji wysokości podziału środków finansowych na poszczególne oferty.
15. Tryb pracy Komisji:
  - 1) Komisja może pracować w systemie elektronicznego naboru wniosków wskazanego w ogłoszeniu o konkursie jak również na posiedzeniach w siedzibie Urzędu;
  - 2) obrady odbywają się w obecności co najmniej połowy składu Komisji;

- 3) Komisja podejmuje rozstrzygnięcia zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, w przypadku równej liczby głosów decyduje głos Przewodniczącego, a w razie jego nieobecności - Wiceprzewodniczącego;
  - 4) z obrad Komisji sporządza się protokół, z którym zapoznają się wszyscy członkowie uczestniczący w pracach Komisji. Protokół podpisuje Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący w jego zastępstwie.
16. Decyzję w sprawie zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych, podejmuje w formie uchwały Zarząd, w oparciu o opinię Komisji.

§ 10.

SPOSÓB OCENY REALIZACJI PROGRAMU

1. Za sposób oceny realizacji Programu odpowiedzialny jest Pełnomocnik, który w tym zakresie będzie współpracował z PRDPP i PROP.
2. Narzędziami wykorzystywanymi w ocenie Programu będą:
  - 1) kwestionariusz ankiety skierowany do departamentów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań i działań wymienionych w Programie;
  - 2) analiza dokumentów składanych przez: organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, departamenty Urzędu zaangażowane w realizację zadań Programu;
  - 3) monitorowanie działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego i Samorząd wspólnie z PSCOP.
3. Ustala się między innymi następujące wskaźniki efektywności Programu:
  - 1) szacunkowa liczba odbiorców realizowanych zadań publicznych;
  - 2) liczba organizacji pozarządowych podejmujących zadania publiczne w oparciu o dotacje przekazywane przez Samorząd na podstawie ustawy oraz przepisów ustaw, o których mowa w § 7 ust 2;
  - 3) wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetu województwa na realizację tych zadań;
  - 4) liczba i różnorodność zadań publicznych realizowanych przy współpracy Samorządu Województwa i organizacji pozarządowych;
  - 5) liczba przedsięwzięć, którym udzielono patronatów Marszałka Województwa Pomorskiego.
4. Wnioski z realizacji Programu będą wykorzystane przy tworzeniu Programu na rok 2022 i w latach następnych.
5. W terminie do dnia 31 maja 2022 roku Zarząd przedłoży Sejmikowi sprawozdanie z realizacji Programu.

§ 11.

INFORMACJE O SPOSOBIE TWORZENIA PROGRAMU ORAZ O PRZEBIEGU KONSULTACJI

1. Za opracowanie Programu odpowiada Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Zespół Międzysektorowy wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej do dnia 15 września 2020 roku przygotował projekt Programu. Projekt był tworzony również przy współpracy z departamentami Urzędu oraz Wojewódzkim Urzędem Pracy. Następnie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zgodnie z § 12 ust. 2 załącznika do Uchwały 188/XV/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 listopada 2019 r. w sprawie *uchwalenia Programu Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2020* opracował projekt Programu z zachowaniem terminu do 15 września 2020 r.

2. Zgodnie z obowiązującą Uchwałą Sejmiku dotyczącą sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego w terminie od 6 października 2020 r. do 22 października 2020 r. przeprowadzono z organizacjami pozarządowymi konsultacje pisemne za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz ustne w formie spotkań konsultacyjnych. Informacje o przeprowadzeniu konsultacji wraz z projektem Programu zamieszczone zostały na stronie internetowej Samorządu, na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu. Ponadto Projekt zgodnie z ww. uchwałą Sejmiku został przedłożony w formie pisemnej PRDPP, która pozytywnie zaopiniowała projekt.
3. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej wraz z Pełnomocnikiem przedłożyli Zarządowi projekt Programu wraz ze sprawozdaniem z konsultacji. Sprawozdanie z konsultacji zostało również zamieszczone na stronie internetowej Samorządu.
4. Zarząd przedstawił Sejmikowi sprawozdanie z konsultacji wraz z projektem uchwały będącej przedmiotem konsultacji, załączając jednocześnie własne stanowisko odnośnie uzyskanych opinii oraz pisemną opinię PRDPP.

§ 12.

OPRACOWANIE PROJEKTU PROGRAMU NA 2022 ROK

1. Projekt Programu na 2022 rok opracowywany zostanie przez Zespół Międzysektorowy przy współpracy z departamentami Urzędu oraz Wojewódzkim Urzędem Pracy w Gdańsku.
2. Ostatecznie projekt Programu na rok 2022 opracowany zostanie przez Pełnomocnika najpóźniej do dnia 15 września 2021 roku, a następnie będzie podlegał konsultacjom z organizacjami pozarządowymi zgodnie z uchwałą Sejmiku, o której mowa w § 11 ust. 2, z PRDPP lub organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.
3. Projekt zgodnie z ww. uchwałą Sejmiku zostanie przedłożony do zaopiniowania w formie pisemnej PRDPP.

